

KRAJSKELISTY.CZ

1. Černý myslivec se měl stát knězem, nakonec uhranul krásnou Viktorou nejen před kamerou. Tajnosti slavných**18.08.2023 krajskelisty.cz - Adina Janovská**

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadla; moravskoslezského; Národního; ostravského

VIDEO Ztělesnění národního hrdiny i sen roztoužených paní a dívek. Největší krasavec českého filmu se bláznivě zamiloval až tři roky po svatbě, naštěstí měl mimořádně chápavou a tolerantní manželku.

Osud jeho lásky jako by předpověděla Božena Němcová ve své Babičce. Krásnou Viktorou opravdu uhranul, s její představitelkou Jiřinou Štěpničkovou se během dramatického pronásledování v legendární filmové adaptaci režiséra Františka Čápa z roku 1940 ve skutečnosti během tří dnů natáčení vůbec nesetkal. Přesto se stala jeho osudovou ženou. Charismatický gentleman s tváří aristokrata a atletickou figurou Gustav Nezval patřil v třicátých letech k nejzbožňovanějším milovníkům, po osvobození ale nahradili romantické milovníky lidoví hrdinové v montérkách. A když se pak navíc začal zastávat své lásky, které hrozil za pokus o emigraci trest smrti, bylo jasné, že mu další velkou roli už nikdo nenabídne.

Jarčin profesor:

Maminčin sen

Ve skutečnosti se jmenoval Augustin a narodil se 18. listopadu 1907 v Brně Řečkovících. Pocházel z velmi skromných poměrů, jeho otec František byl strojní zámečnický a kotlář. Jenže když bylo synovi jedenáct, utrpěl vážný pracovní úraz, po němž zůstal upoután na lůžko, a o čtyři roky později zemřel. Matka Aloisia, která byla celý život v domácnosti, si přála mít ze syna kněze nebo učitele, jenže temperamentní potomek byl mnohem praktičtější, takže místo do teologického semináře či na učitelský ústav zamířil na brněnskou strojní průmyslovku. Brzy se přidal k řečkovickým ochotníkům, vyzkoušel si s nimi první herecké etudy a začal navštěvovat kurzy herectví. Byl ale také náruživým členem místního Sokola, kde nejen cvičil, ale pomáhal i stavět základy tamní sokolovny. V devatenácti letech zamířil do Prahy, kde krátce pracoval jako kreslič stavební projektové dokumentace. Zároveň ale dál hrál s ochotníky a herectví doslova propadl, že se rozhodl stát hercem.

Ochotník v Národním

Na první konkurz se vypravil rovnou do Národního divadla a šéfovi činohry Karlu Hugo Hilarovi se tak zalíbil jeho zvučný hlas a urostlá postava, že ho přijal. Jako elév vydržel Gustav ve Zlaté kapli dva roky, poté sbíral další zkušenosti během putování s několika kočovnými společnostmi a v třicátých letech vystřídal několik stálých angažmá. Nejprve v pražském Intimním divadle, pak hrál jednu sezónu v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích, dvě v pražském Švandově divadle, další v Divadle Vlasty Buriana. Po povinné vojenské službě zamířil v roce 1935 na tři sezóny do **ostravského Národního divadla moravskoslezského** a další tři strávil na jevišti Zemského divadla Brno. Teprve na Moravě se konečně propracoval až k významným milovníckým rolím, pro které byl ušlechtilým aristokratickým zjevem s výrazným pohledem přímo předurčen.

Armádní dvojčata:

Králíci pro hladového herce

Před kamerou stanul poprvé v roce 1937, a hned v hlavní roli. V romantické komedii Jarčin profesor ztvárnil doktora Karla Stržického a popularita byla rázem na světě. Přitažlivý zjev, pohledná tvář s uhrančivými očima, urostlá postava a mužné vystupování, ale i lyrický, citlivý projev ho předurčily pro role milovníků a ušlechtilých, odvážných hrdinů, aristokratů, důstojníků, intelektuálů, umělců i venkovanů. Až do konce války si zahrál v dalších dvou desítkách filmů a davy fanynek šlely. Na jeho filmy se stály fronty, při autogramiádách vznikaly tlačenice, dopisní schránka se plnila milostnými psaníčky a básničkami. Vášně z filmového plátna se snadno přelévávala do reálného života, protože v těžké době okupace lidé vítali každou příležitost přijít na jiné myšlenky. Když například v roce 1940 natáčel s Lídou Baarovou Maskovanou milenku, pražské ulice sálaly srpnovými vedry. Jenže režisér Otakar Vávra potřeboval zimu, a tak nechal k letohrádku Amerika navézt tuny sádry, vaty a blýskavý naftalín, aby jeho okolí proměnil v sněhové království a v okolí pak postávaly tisíce fanoušků, aby své zbožňované hvězdy alespoň zahlédly. Maminka Gustavovu kariéru sledovala alespoň zpovzdálí, mnohé jeho filmy prý viděla i desetkrát. A synkovi posílala do Prahy králíky, aby jako herec netrpěl hladem.

Tolerantní tanečnice

Na přelomu let 1934 a 1935 potkal o čtyři roky starší, půvabnou a nadanou tanečnici Trudi Nortenovou, občanským jménem

Gertrudou Nettlovou, která byla členkou souboru experimentální scény E. F. Buriana D 34. Po svatbě v roce 1937 se Trudi se vzdala kariéry a celý další život zasvětila péči o rodinu. V roce 1942 se jim narodil syn Petr, o dva roky později k němu přibyl ještě Jiří. Přestože se Gustav stal idolem a fanynky musel doslova odhánět, byl vzorným otcem a rodinu by nikdy neopustil. Nejspíš k tomu přispěl i fakt, že Trudi byla mimořádně chápavá a tolerantní, přestože se dlouho šušovalo o jeho vztahu s krásnou Jiřinou Štěpničkovou. Poprvé se s ní Gustav setkal před kamerou v roce 1940 v dramatu režiséra Martina Friče Muzikantská Liduška, zajiskřilo to ale mezi nimi naplno až o pár týdnů později, když ji Gustav coby tajemný černý myslivec uhranul v Babičce. Na romantické kouzlo a záhadný smutek v jeho očích pak Jiřina stejně jako její bláznivá Viktorka nedokázala do smrti zapomenout.

Maskovaná milenka:

Národní hrdina

Když pomineme romantické milovníky, přispěl k jeho nejslavnější roli opět režisér František Čáp, když si ho vybral v roce 1941 jako titulního hrdinu své adaptace vesnického románu Jindřicha Šimona Baara Jan Cimbury. Pacholka a později sedláka Cimburu vykreslil Gustav přímými, ráznými, a přitom neobyčejně klidnými tahy jako čestného, spravedlivého a hodného člověka a za svůj výkon obdržel v roce 1942 Národní cenu. Právě v té době se konečně vrátil nastálo do Prahy a zakotvil natrvalo na jediné scéně, která během jeho angažmá několikrát změnila název, v Městském divadle na Královských Vinohradech. Hned po válce ho čekala další hrdinská hlavní role leteckého mechanika Petra Loma, který je zároveň součástí protinacistického odboje, v protektorátním dramatu Muži bez křídel, které vzápětí získalo Velkou cenu na Mezinárodním filmovém festivalu v Cannes. Následoval další národní hrdina, zbojník Nikola v dramatu Nikola Šuhaj, které natočil podle literární předlohy Ivana Olbrachta v roce 1947 Miroslav Josef Krňanský.

Nežádoucí kvůli lásce

Pak už byly jeho role stále menší a menší, protože znárodněná kinematografie preferovala politicky uvědomělé a angažované hrdiny, významný podíl na tom měl i jeho vztah s Jiřinou Štěpničkovou, který byl v uměleckých kruzích veřejným tajemstvím. "Bezpečně vím, že to byl velmi intenzivní vztah. Nejen milostný, ale i sex tam byl. Oni spolu žili. Gustav Nezval byl ženatý a v té době se respektovalo, že ten pán je ženatý a že se nerozvede," zavzpomínala Jiřinina kolegyně Eva Klepáčová v dokumentu České televize Příběhy slavných Diagnóza: Smrt nenávisť. Když pak byla v roce 1952 Štěpničková souzena za ilegální přechod hranic, a kolegové z divadla žádali přísné potrestání, byl Nezval jedním ze čtyř, kteří svůj podpis odmítli připojit. A když se později začal angažovat za její propuštění z vězení, bylo jasné, že už mu nikdo velkou filmovou roli nenabídne.

Jan Cimbury:

Vášnivý zahrádkář

Pro kameru se stal nežádoucím, mohl být rád, že vůbec směl zůstat členem souboru Divadla na Vinohradech, a občas se pro něj našla menší rolička v televizi. Rozhodně se tím ale netrápil. S pokorou přijímal v divadle i menší role a na někdejší filmovou slávu se dovedl dívat s nadhledem. Láskyplně pečoval o rodinu a našel si docela obyčejné koníčky. Byl vášnivý čtenář, rád poseděl s kolegy ve vinárně, dobře vařil a volné chvíle věnoval pěstování okurek, rajčat či jahod na zahrádce na Trojském ostrově. Do penze oficiálně odešel v roce 1977, dál pak ale hrál na Vinohradech pohostinsky ještě dalších šest let. Sportu, kterému se kdysi věnoval aktivně, pak holdoval alespoň u televizní obrazovky. Poté co si v roce 1985 zlomil nohu v krčku, dostal endoprotézu a měl už problémy s chůzí, takže za ním přátelé začali častěji chodit domů. Byli mezi nimi i hráči šachu, v němž byl přeborník a málokdy ho někdo dokázal porazit.

Herectví jako nemoc

V listopadu 1997 oslavil devadesátiny a jen o pár dnů později si stejné výročí připomnělo i jeho domovské Divadlo na Vinohradech. Slavnostní pořad tehdy sledoval z portálu jeviště, pak vyšel na scénu a publikum ho přivítalo bouřlivým potleskem vestoje. Patřil k hereckým legendám. Svoji kariéru i životní dráhu zakončil symbolicky v létě 1998 postavou sedláka Štveráka v koprodukčním válečném dramatu režiséra Vladimíra Michálka Je třeba zabít Sekala. Krátce po natáčení, 17. září 1998, zemřel doma na selhání srdce. V jednom z televizních pořadů na otázku, zda bylo dobré stát se hercem, odpověděl: "Na nic jiného jsem nemyslel. Divadlo, to je jako droga. Jak ji ochutnáte, už ji nemůžete opustit. Herec, jako by mu nestačil jeden život, chce prožívat další desítky životů na jevišti! Je to snad nemoc, která se nedá vyléčit. Ale dělal jsem to rád."

(zdroje: Wikipedia, ČSFD, FDB, Česká televize, Encyklopedie Brna, Pavlína Vajčnerová: Gustav Nezval ...Oči spíše sympatické, Český rozhlas, Divadlo na Vinohradech)

URL | <https://www.krajskelisty.cz/praha/29521-cerny-myslivec-se-mel-stat-knezem-nakonec-uhranul-krasnou-viktorku-nejen-pred-kamerou-tajnosti-slavnych.htm>

« zpět na začátek